

www.mladinski-delavec.si
Razvoj modelov neformalnega in formalnega izobraževanja za mladinskega delavca za vključevanje v programe organizacij

Oblikovanja kurikula za izobraževanje mladinskih delavcev

NEKATERE ANGLEŠKE IN SLOVENSKE IZKUŠNJE

Avtor: dr. Andrej Fištravec

Kazalo

1. Oblikovanja različnih lokalnih kurikulumov	3
2. Nacionalni poklicni standard za mladinsko delo (NPSMD)	5
2.1. Vrednote	6
2.2. Osnovna razdelitev poklicnih standardov	6
Diagram generalnih skupin	7
3. Načela izobraževanja in potrebna znanja slovenskih mladinskih delavcev	10
4. Namesto sklepa	13
Viri	13

Neposredna primerjava med Slovenijo in Veliko Britanijo glede na količino in kvaliteto izkušenj pri oblikovanju kurikula za izobraževanje mladinskih delavcev praktično ni mogoča, saj smo v Sloveniji šele na začetku poti, na kateri bomo bolj sistematično pričeli razreševati vprašanja oblikovanja lastnega kurikula. Primerjava je tako mogoča samo posredno oziroma na način, da se ob poznavanju slovenskih prizadevanj na tem področju učimo iz izkušenj in rešitev angleških kolegov.

1. Oblikovanja različnih lokalnih kurikulov

Kljub temu, da segajo začetki mladinskega dela v Veliki Britaniji v prvo polovico devetnajstega stoletja (z ustanovitvijo »Zveze mladih kristjanov« (YMCA) 1844. leta), je angleška kurikularna zgodovina mnogo krajša. Ord (2008, 17) navaja, da je vprašanje kurikula prvi tematiziral J. Ewen 1975. leta predpostavljajoč, da bi izdelava nacionalnega kurikula za izobraževanje za mladinsko delo lahko pomembno podprla delo v različnih mladinskih klubih. Do pomembne spremembe je prišlo 1989. leta, ko je Thatcherjeva vlada takoj po sprejemu 'Educational Act' leto pred tem, ki je predpisal uvedbo nacionalnega šolskega kurikula, analogno dopustila uvedbo osnovnega kurikula tudi za področje mladinskega dela.

Oblikovanje nacionalnega kurikula je najprej potekalo v začetku devetdesetih s serijo razprav v okviru treh ministrskih konferenc. Razprave niso pripeljale do oblikovanja nacionalnega kurikula, saj se je v okviru zadnje konference izoblikovalo pričakovanje, da se ne gre v izdelavo nacionalnega kurikula, ampak da vsaka lokalna mladinska služba (in ne NYA – Nacionalna mladinska agencija) izdelava svoj lasten kurikul. Na ta način se je nekako konformno institucionaliziral razkorak med teoretiki in praksi mladinskega dela. Potrebo po skupnem kurikulu so izražali pretežno mladinski delavci v polju formalnega dela v okviru mladinskih služb. Kurikul pa so zavračali kot nepotreben pretežno tisti, ki so se ukvarjali z neformalnim izobraževanjem za potrebe mladinskega dela.

Njihov osnovni argument za zavračanje kurikula, ki jih (kot navaja Ord 2008) navajajo tudi nekateri avtorji (prim: Jeffs 2004, Stanton 2004, Robertson 2004, Smith 1988, Jeffs&Smith 2005) je bila trditev, da neformalno izobraževanje temelji na **nekurikularnem pristopu**. Saj mladinsko delo, ki temelji na spontanem sodelovanju in komuniciranju z mladimi, ne more temeljiti na kurikularnih osnovah. Ord (2008, ibid.) problematizira ta argument, saj meni, da učenje, ki temelji na odprtem dialogu, sodelovanje učenje in diskusija, ni nezdržljiva s kurikularnimi zahtevami. V resnici je nezdržljiva s »produkcijsko« usmerjenim kurikulom, v osnovi katerega bi naj učitelj na podlagi določenih »inputov« dosegel v kurikulu zastavljene »outpute«. Takšen (produkcijsko usmerjen) kurikul je po njegovem mnenju v resnici neprimeren za potrebe mladinskega dela.

Pomembn argument proti oblikovanju skupnega kurikula je bil tudi argument, da z njim **vsiljujemo določene vrednote**, s čimer omejujemo svobodo posameznika. Empirična evidenca Jeffsa in Smitha (2005, 95) kaže, da so temeljne vrednote, iz katerih izhajajo v neformalnih sistemih izobraževanja za mladinsko delo vrednote spoštovanja posameznika, promocija družbenega blagostanja, resnica, demokracija in enakost ter pravičnost. Torej ne kakršnekoli vrednote, ampak temeljne vrednote svobodnih demokratičnih družb, mimo katerih ni mogoče zasnovati kakršnegakoli izobraževanja, ki želi biti znotraj kulturnih in civilizacijskih dosežkov sodobnih modernih družb.

Vprašanje vrednot se pri kurikularni razpravi pojavlja zaradi tega, ker živimo v pluralni družbi, kjer je mogoče na normativni ravni (na ravni družbenih norm, torej na ravni konkretnega družbenega delova-

nja) različno »materializirati« sicer skupne temeljne vrednote (kot nasplošnejša napotila za delovanje v družbi).

Zaradi tega Ord (2008,18) predlaga, da je potrebno opredeliti vrednote za mladinsko delo dovolj specifično, vprašanje kurikula pa ne zastavljati antagonistično (»kurikul da ali ne«), marveč tako, da se poišče najbolj primeren tip kurikula za mladinsko delo, in na podlagi analiz kurikularne teorije izlušči tri tipe kurikulov, ki bi lahko prišle v poštev pri oblikovanju kurikula za mladinsko delo. In sicer: kurikul kot vsebina, kurikul kot proizvod in procesno usmerjen kurikul.

Kurikul kot vsebina je tradicionalna oblika kurikula, pri nas poznanega kot »učni načrt«. Takšen tip kurikula v celoti ne ustreza potrebam mladinskega dela, ker je notranje premalo odprt in preveč pasivno »transmisijski«. Na teoretski ravni je mogoče problem razrešiti s tem, da se učni načrt ne definira v vsaki podrobnosti, ampak se pripravi kot njegov »oris« ali kot »splošen učni načrt«. Svet okrožne hampshirski mladinske službe (»Hampshire County Council Youth Service«) je vsebine kurikula za potrebe mladinskega dela poimenoval kot »prednostna področja spretnosti, znanja in razumevanja« (»the priority areas of skills, knowledge and understanding«) (v: Ord 2008,19). Na takšni osnovi je tudi oblikovano večina kurikulov v Angliji in Walesu, takšen pristop h kurikula pa priporoča tudi NYA, Nacionalna mladinska agencija.

Primer tovrstnega pristopa lahko najdemo v navedbi »ključnih tem«, kakor jih formulira Notthingamska mestna mladinska služba (»Nottingham City Youth Service«): vključevnje, osebni razvoj, državljanstvo, okolje, ustvarjalno izražanje, šport in različna doživetja, zdravje in blagostanje, družina in medsebojni odnosi. (po: Ord, ibid.)

Kurikul kot proizvod se oblikuje glede na to, kaj želimo pri izobraževanju doseči, in se postopoma oblikuje s poimenovanjem nizov ciljev, h katerim težimo v času izobraževanja. Tovrsten pristop je najbolj razširjen in dominanten pristop pri načrtovanju kurikulov in je glede na posebnosti mladinskega dela najmanj primeren kurikularen pristop.

Kurikul kot proces (procesni kurikul) je teoretski pristop, ki se je izoblikoval kot nasprotujoča se alternativa »končnih proizvodov« proizvodno usmerjenega kurikula. Izhodišče tega pristopa je v zanikanju tehnokratskega pristopa k učenju, ker

- sta znanje in vednost notranje kontroverzna in sestavljena iz nasprotujočih si pogledov,
- zaradi česar je pridobljeno znanje z zornega kota posameznika proces, na osnovi katerega posameznik sintetizira svoje razumevanje problema na osnovi nasprotujočih si ali različni pogledov,
- »proizvodi« znanja so tako negotovi od samega začetka procesa učenja dalje,
- zaradi česar ni mogoče v naprej objektivno definirati končnih rezultatov učenja. (Stenhouse 1975, Ord 2007, 33)

Teoretsko ozadje procesnega kurikula predstavljajo J. -J. Rousseau in J. Dewey s svojimi otroko-centričnimi kurikularnimi prizadevanji in L. A. Stenhouse s svojimi načeli procedure v okviru svojih kurikularnih premišljevanj.

Ord (2008,20) navaja, da se otroko-centričnost kurikula prekriva s predstavami znotraj polja angleškega mladinskega dela, po katerih je neobhodno začeti z dejavnostmi mladinskega dela tam, kjer so mladi, in na njim lasten način, kar se tudi odraža v številnih angleških kurikularnih dokumentih.

Tako leicesterska mladinska služba v svojem kurikulumu zapiše, da pristop v njem omogoča:

- dejavno odzivno poslušanje,
- prepoznavanje in spoštovanje izkušenj mladih in načinov, kako sami oblikujejo svoje življenje brez vnaprejšnjih sodb,
- odgovorno sprejemanje njihovih miselnih sposobnosti delovanja zase ter za njihove vrstnike,
- sprejemanje mladih tudi tedaj, ko je njihovo trenutno obnašanje nesprejemljivo,
- dopuščanje mladim, da sami določajo »tempo«
- zanimanje za njihova življenja in pripravljenost preživljanja časa z njimi,
- uživanje v njihovi družbi in skupnem zabavanju. (prim.: Ord 2008,20)

Ord (2008, 22) meni, da je procesni kurikulum nujen pogoj mladinskega dela. Mladinsko delo je intuitivno razdeljeno v skladu s številnimi različnimi in medsebojno povezanimi proceduralnimi načeli, ki jih je mogoče opredeliti s pomočjo kurikula. Mogoče je narediti vidne izobraževalne cilje, vendar je v načelu (prav pogosto pa tudi v praksi) neprimerno vnaprejšnje oblikovanje le-teh. Mladinski delavci in mladinske organizacije lahko s sprejemanje procesnega kurikula oblikujejo, zaščitijo in razvijajo svoje dejavnosti oziroma prakse. Procesni kurikulum je sredstvo, s katerim lahko mladinski delavci izrazijo, komunicirajo, legitimirajo, razvijejo in naredijo vidno svojo posebno in svojevrstno dejavnost. Procesno-kurikularni pristop ne izključuje drugih dveh pristopov. Vključevanje »vsebinskih področij« ali »splošnega učnega načrta« ni nezdržljivo s procesno-kurikularnim pristopom. Nezdržljivo je edino vnaprejšnje poimenovanje dosežkov oziroma »proizvodov« izobraževanja ne da bi pri tem upoštevali procesa izobraževanja in vsega, kar se zgodi v procesu izobraževanja.

2. Nacionalni poklicni standard za mladinsko delo (NPSMD)

Nacionalni poklicni standardi so standardi posameznega poklica v določeni državi. Le-ti opisujejo znanja in sposobnosti, ki jih potrebuje posameznik, da lahko opravlja določen poklic. Standardi se lahko uporabljajo za zelo različne namene; tako za opis posameznega dela ali opravila, kot za izbor zanj, lahko je osnova za pripravo različnih kvalifikacijskih oziroma izobraževalnih programov ter za refleksijo le-teh.

V prvi polovici leta 2008 se v okviru angleškega sistema nacionalnih poklicnih standardov publicirali nove poklicne standarde za področje mladinskega dela. Pri tem gre za izboljšano verzijo iz 2002. leta, ki ni upoštevala širino vloge in narave prostovoljnega odnosa, ki ga imajo mladinski delavci z mladimi ter vloge mladinskih delavcev pri izobraževanju mladih.

V preambuli Poklicnih standardov je opredeljen ključni namen mladinskega dela kot celovitega usposabljanje mladih, da se skozi delo z njimi pospeši njihov osebni, družben in izobraževalni razvoj, ki jim naj omogoči, da razvijejo svoj glas, vpliv in mesto v družbi in da uresničijo vse svoje potenciale. Standardi bi naj (NPSMD, 8) pospeševali ter spodbujali mlade, da reflektirajo lastno usposabljanje ter učenje iz lastnih izkušenj, ki bi ga nato prenašali v druga področja svojega življenja na osnovi postavljanja ciljev za njihov lasten nadaljnji razvoj.

Nacionalni poklicni standard za mladinsko delo lahko je sestavljen iz temeljnih vrednot in načel dela na treh ravneh, ki se členijo od najbolj splošnih do vedno bolj konkretnih. Hrbtenico poklicnih standar-

dov predstavlja pet generalnih skupin najbolj splošnih načel na prvi ravni (1. – 5.), ki se nato členijo na 19 skupin načel oziroma standardov na drugi ravni.

Podrobnejša predstavitev temeljnih vrednot, na katerih temeljijo poklicni standardi, ter predstavitev osnovnih načel, na katerih se oblikujejo poklicni standardi za mladinsko delo, prikazujemo na prvih dveh ravneh.

2.1. Vrednote

Nacionalni poklicni standardi se oblikujejo z upoštevanjem naslednjih 12 vrednot, ki zavezujejo mladinsko delo, da je vpeto v celovit razvoj mladih.

- Mladi se sami odločijo, da vstopijo v polje mladinskega dela; ne nazadnje zato, ker se hočejo sprostiti, srečati prijatelje, navezati nova poznanstva, se zabavati in najti podporo.
- Mladinsko delo se prične znotraj življenjskega polja mladih (njihovih vrednot, načel in pogledov – skratka sredi njihovega osebnega in socialnega življenja oziroma prostora).
- Mladinsko delo skuša razširiti horizonte mladih, promovira participacijo in družbeno sodelovanje, še posebej z opogumljanjem mladih, da so kritični in ustvarjalni v svojih reakcijah na svoje izkušnje in svet okoli sebe.
- Vrednote obravnavajo mlade s spoštovanjem in upoštevanje sleherne individualnosti in različnosti ter s promocijo sprejemanja in razumevanja drugih z istočasnim nasprotovanjem nasilnemu vedenju in nasilnim idejam.
- Vrednote spoštujejo in vrednotijo individualne razlike s podpiranjem in krepitevijo mladih, da zaupajo sami sebi in svojim sposobnostim, ki se krepijo in spreminjajo skozi podporno skupinsko okolje.
- Vrednote so podprte z načeli enakosti, različnosti in medsebojne soodvisnosti.
- Vrednote prepoznavajo, upoštevajo in aktivno odgovorne za širitev mrež mladih, skupnosti, družin in kultur, ki so pomembne za mlade, ter skoznje s promocijo vključevanja težijo pomagati mladim, da dosežejo močnejše odnose in skupno identiteto.
- Delujejo v partnerstvu z mladimi in drugimi institucijami, ki prispevajo družbenem, izobraževalnem in osebnem razvoju mladih.
- Ukvarjajo se s tem, kako mladi čutijo, in ne samo s tem, kaj znajo in kaj bi lahko storili.
- Ukvarjajo se s podpiranjem in krepitevijo glasu mladih, da se opogumijo in usposobijo za vplivanje v okolju, v katerem živijo.
- S promocijo dostopanja do različnih možnosti učenja prepoznavajo mlade kot partnerje v procesu učenja, s katerim dopolnjujejo formalno izobraževanje, s čimer se mladi usposobijo, da uresničijo svoj potencial.
- Branijo blaginjo mladih in skrbijo za varno okolje, v okviru katerega mladi raziskujejo svoje vrednote, stališča, ideje in izkušnje.

2.2. Osnovna razdelitev poklicnih standardov

V nadaljevanju grafično prikazujemo pet osnovnih skupin standardov (pospeševanje osebnostnega, družbenega in izobrazbenega razvoja mladih, promocija enakosti, mladinskih interesov in blagostanja,

delo z drugimi, razvoj strategij in praks mladinskega dela, vodenje in upravljanje timov in posameznikov), nato pa naštejemo 19 podskupin standardov v okviru teh pet osnovnih ter 55 standardov na tretji ravni.

Diagram generalnih skupin

Posamezni standard vsebuje:

- osnovni opis,
- na koga se nanaša z zornega kota mladinskega dela,
- vrednote in načela,
- načrtovan rezultat (»outcome«),
- obnašanje in ravnanje mladinskega delavca ter
- znanje in razumevanje mladinskega delavca, potrebno za doseganje standarda.

Pet osnovnih skupin standardov s pripadajočo prvo členitvijo standardov (na tretji ravni se člani še vsak standard druge ravni).

1. Pospeševanje osebnostnega, družbenega in izobraževalnega razvoja mladih

1.1 Pospeševanje učenja in razvoj mladih s pomočjo mladinskega dela.

1.1.1 Usposabljanje mladih, da uporabijo svoje učenje za svoj bodoč razvoj.

1.1.2 Usposabljanje mladih za učinkovito delo v skupinah.

- 1.1.3 Spodbujanje mladih za aktivno državljanstvo.
- 1.1.4 Spodbujanje duhovnega razvoja mladih.
- 1.1.5 Podpiranje mladih za aktiviranje in razreševanje problemov.
- 1.1.6 Podpiranje mladih pri njihovem razumevanju družbenih rizikov in izzivov.
- 1.1.7 Razvijanje novih rešitev v mladinskem delu.

- 1.2 Načrtovanje in uvajanje učnih dejavnosti v mladinsko delo.
 - 1.2.1 Načrt, priprava in podpiranje skupinskega dela z mladimi.
 - 1.2.2 Upravljanje z viri za mladinsko delo.
 - 1.2.3 Podpora mladim pri evalvacija mladinskega dela.
 - 1.2.4 Podpora mladim pri evalvacija sestavin mladinskega dela s ciljem njegovega razvoja.

- 1.3 Promocija samozavesti, samozaupanja in sodelovanja mladih.
 - 1.3.1 Podpiranje samo-raziskav vrednot in stališč mladih.
 - 1.3.3 Krepitev vključenosti mladih v načrtovanje mladinskih aktivnosti.
 - 1.3.4 Usposabljanje M za predstavljanje samih sebe in njihovih vrstniških skupin.

- 1.4 Promocija in podpora dostopa do informacij.
 - 1.4.1 Prenos in priprava informacij do mladih.
 - 1.4.2 Usposabljanje mladih za sprejemanje informacij in odločanje.

2. Promocija enakosti, mladinskih interesov in blagostanja.

- 2.1 Delo z mladimi in promocija njihovih pravic.
 - 2.1.1 Zagotavljanje promocije in vzdrževanje pravic mladih.

- 2.2 Varovanje zdravja in blagostanja mladih
 - 2.2.1 Usmerjanje zdravja in blagostanja mladih.
 - 2.2.2 Delo z mladimi za ohranjanje njihovega blagostanja.
 - 2.2.3 Promocija kulture ohranjanja blagostanja mladih.
 - 2.2.4 Oblikovanje organizacijske politike za zaščito mladih.

- 2.3 Promocija enakosti in vrednotenje različnosti.
 - 2.3.1 Promocija enakosti možnosti in različnost v tvojem področju odgovornosti.
 - 2.3.2 Razvoj kulture in sistemov, ki promovirajo enakost in vrednotno različnost.
 - 2.3.3 Izziv nasilnega vedenja med mladimi.

- 2.4 Izpolnjevanje zakonskih in organizacijskih pogojev
 - 2.4.1 Izpolnjevanje zakonskih, normativnih in etničnih potreb, pomembnih za mladinsko delo.
 - 2.4.2 Zagotavljanje, da je mladinsko delo skladno z zakonskimi, normativnimi in etničnimi zahtevami družbe.

3. Delo z drugimi.

3.1 Sodelovanje z mladimi.

3.1.1 Učinkovito komuniciranje in razvoj dobrih odnosov z mladimi.

3.1.2 Pomoč mladim, da izrazijo in uresničijo svoje cilje.

3.2 Sodelovanje z lokalno skupnostjo.

3.2.1 Sodelovanje z lokalno skupnostjo.

3.3 Oblikovanje delovnih odnosov in mrež

3.3.1 Razvijanje ustvarjalnih delovnih odnosov s sovrstniki.

3.3.2 Razvijanje ustvarjalnih delovnih odnosov s sovrstniki in podpornim osebjem.

3.3.3 Vključevanje, motiviranje in podpora prostovoljcem.

4. Razvoj strategij in praks mladinskega dela

4.1 Oblikovanje in uveljavljanje prednostnih pogojev za mladinsko delo.

4.1.1 Raziskovanje potreb mladih in skupnosti v odnosu do mladinskega dela.

4.1.2 Spremljanje in izdelava prioritete za mladinsko delo s strani mladinskih organizacij.

4.2 Paniranje in uvajanje strategij mladinskega dela

4.2.1 Razvoj strateškega načrta za mladinsko delo.

4.2.2 Identifikacija in poimenovanje novih možnosti za mladinsko delo.

4.2.3 Identificiranje in poimenovanje novih priložnosti za MD.

4.2.4 Identificiranje in ohranjanje virov za mladinsko delo.

4.2.5 Delo z nosilci dejavnosti mladinskega dela.

4.2.6 Vključevanje mladih v strateški razvoj in širitev mladinskega dela.

4.2.7 Delo v partnerstvu z agencijami zaradi izboljšanja možnosti za mlade.

4.3 Podpora sprememb

4.3.1 Vodenje sprememb.

4.3.2 Načrtovanje sprememb.

4.3.3 Uvajanje sprememb.

4.4 Nadzor in spremljanje učinkovitosti strategij in načrtovanja mladinskega dela.

4.4.1 Spremljanje in nadzor kvalitete dejavnosti mladinskega dela.

4.4.2 Spremljanje prispevkov prostovoljcev k ciljem organizacije.

5. Vodenje in upravljanje skupin in posameznikov

5.1 Upravljanje samega sebe.

5.1.1 Delo kot praktično učinkovita in reflektivna dejavnost.

5.1.2 Upravljanje lastnih virov in lastnega profesionalnega razvoja.

- 5.2 Vodenje in upravljanje drugih
 - 5.2.1 Zagotavljanje vodenja mladinskih timov.
 - 5.2.2 Razporejanje in preverjanje dela v mladinskem timu.
 - 5.2.3 Rekrutacija, izbor in ohranjanje sodelavcev.
- 5.3 Razvoj sodelavcev
 - 5.3.1 Zagotavljanje podpore drugim delavcem.
 - 5.3.2 Zagotavljanje učnih možnosti za sodelavce.
- 5.4 Vzdrževanje zdravja in varnosti na delovnem mestu
 - 5.4.1 Zagotavljanje zmanjšanja tveganja za zdravje in varnost lastnih aktivnosti.
 - 5.4.2 Zagotavljanje zdravstvenih in varnostnih pogojev kot del lastnih odgovornosti mladinskega dela.

3. Načela izobraževanja in potrebna znanja slovenskih mladinskih delavcev

Premislek o načelih izobraževanja in potrebnih znanjih se parcialno pojavlja v različnih okoljih znotraj slovenskega mladinskega dela. Kot miselni izziv so del profesionalne kulture slovenskega mladinskega dela, v manjši meri so del organizacijske kulture mladinskih organizacij (v obliki različnih oblik občasnega izobraževanja), v najmanjši meri pa so del delovanja mladinskih organizacij v obliki celovitega sistema notranjega izobraževanja (kot na primer pri Skavtih ali Tabornikih).

Delovna skupina, ki je na Uradu RS za mladino med leti 2001 in 2004 pripravljala strokovne podlage za koncept izobraževanja in usposabljanja za kadrovskega profil »mladinski delavec«, je v svojem delovnem gradivu povzela dotedanja premišljanja in spoznanja o načelih izobraževanja in potrebnih znanjih za mladinskega delavca (Delovno gradivo 2004, 17-20).

Kurikulumi evropskih programov izobraževanja mladinskih delavcev sicer lahko služijo kot oporna usmeritev, ki pa ji bo nujno potrebno dodati evalvacijo zgledov domače dobre prakse in opraviti priredbo za konkretno slovensko okolje. Po njihovem mnenju bi veljalo upoštevati pri pripravi in izboru izobraževalnih vsebin naslednjih enajst izhodiščnih naravnosti.

- Cilj izobraževalnega programa bi naj bilo posredovanje potrebnega znanja in doseči pri mladinskih delavcih visoko stopnjo motiviranosti za avtonomno in navdušeno samoiniciativno (aktivistično in prostovoljno) delovanje v polju z mladimi.
- Potrebna znanja mladinskih delavcev (tudi kot merilo kakovosti na ravni izobraženosti kadra) bi naj bila ciljno in funkcionalno opredeljena ter usklajena z dejanskimi potrebami iz prakse (na primer: zna izpeljati projekt po metodi neformalnega motiviranja mladih, zna izvajati animacijo mladih v lokalnem okolju, zna sestaviti prijavo na razpis za sredstva iz mednarodnih virov, zna komunicirati z javnostmi, zna izdelati časovni in finančni načrt projekt).
- Vsebine izobraževalnega programa bi morale biti usklajene z razvojnimi sistemskimi dokumenti nacionalne mladinske politike.
- Kurikul izobraževalnega programa bi naj posredoval jasno prepoznavne in izdelane izobraževalne

vsebine, ki so izdelane po kriteriju univerzitetnih izobraževalnih programov (na primer: referenčna literatura, referenčni izvajalci, referenčno polje vednosti, metode, cilj).

- Posredovanje metod dela z mladimi in izvajanje izobraževalnih sklopov bi naj bilo usmerjeno k izdelavi konkretnih končnih rezultatov (na primer: izdelava projektnega načrta, izdelava enoletnega koncepta dela, izdelava koncepta stikov z javnostmi, izvedba simulacije medijske promocije prireditve).
- Kot izvajalci praktično naravnanih vsebinskih sklopov bi naj imeli prednost strokovnjaki z ustreznimi referencami in ljudje s praktičnimi izkušnjami v polju mladinskega dela.
- Način organizacije izobraževanja bi naj simuliral (in s tem posredoval) izkušnjo konkretnega dela z mladimi (na primer: strnjene delavnice, samostojno delo, izdelava elaboratov, supervizija v praksi). Izobraževalni program bi naj bil organiziran kot usposabljanje v- in ob- praksi, kar pomeni minimalizacijo posredovanja teoretičnih znanj in poudarek na pridobivanju konkretnih praktičnih spretnosti in znanj (kot na primer: delavnice, izdelovanje konkretnih projektov, ki jih bodo mladinski delavci lahko neposredno uporabili v praksi).
- Kandidati za opravljanje dela z mladimi bi morali selekcionirati (izbirni intervju) po kriterijih izbora kakovostnih preddispozicij. Pri kriterijih za vstop v izobraževanje bi morale imeti prednost osebne odlike bodočih mentorjev (kot na primer: veselje do dela, smisel za delo, samoiniciativnost, ustvarjalnost, sposobnost empatije z mladimi) in pretekle reference v polju dela z mladimi, kandidati za poklic bi morali med dosedanjim delom na mladinskem področju pripraviti osebni portfolio (osebno mapo, zbir referenc), pri čemer je za ocenjevanje referenc potrebno naknadno postaviti kriterije.
- V persepektivi bi se izobraževalni program moral institucionalizirati (mesto v izobraževalnem sistemu, določena stopnja izobrazbe, pogoji za pridobitev certifikata, določeno trajanje in obseg programa).
- Mladinski delavci bi morali imeti zagotovljeno intenzivno supervizijsko spremljanje in strokovno podporo v prvem letu samostojnega delovanja v praksi.
- Podlago za izobraževanje mladinskih delavcev predstavlja opredelitev poklicnih karakteristik in standardov. Za zgled pri njihovem oblikovanju lahko služi angleška praksa Nacionalnih poklicnih standardov za mladinsko delo. (Delovno gradivo 2004, 17-18)

Strukturiranost potrebnih znanj, ki bi jih naj pridobili mladinski delavci, zahteva po mnenju članov delovne skupine interdisciplinarni pristop pri oblikovanju izobraževalnega programa. Težava interdisciplinarnih projektov je iluzija, da ob kompleksnem problemu z združevanjem različnih področij v celoti zajamemo problematiko. Pri interdisciplinarnih projektih ne gre le za sestavljanje različnih ravni na način združevanja identificiranih izobraževalnih predmetov (na primer: vodenje neprofitnih organizacij, vodenje skupin, metoda neformalnega dela, metoda projektnega dela, komunikacije z javnostmi, izdelava razvojne vizije, organizacija javnih prireditev, motiviranje in animacija mladih, metoda neformalnega svetovanja mladim). Gre zlasti za notranji preplet med predmetnimi področji, kar pomeni, da bodo morali načrtovalci vsebin izobraževalnih programov biti v naprej opremljeni z izdelanim enotnim konceptom mladinskega dela. Kakovosten izobraževalni program bo moral biti naravnat k pragmatičnim znanjem, ki jih bodo mladinski delavci lahko neposredno uporabili v praksi.

Delovna skupina je v okviru svojega dela izvedla tudi anketo (2002), v kateri smo spraševali vodje mladinskih centrov po znanjih, veščinah in lastnosti mladinskih delavcev, ki prispevajo h kakovosti dela z mladimi. Tako je nastal spisek tridesetih kazalcev, ki so bili ocenjeni kot zelo pomembni za kakovostno izvajanje dela z mladimi.

- Vednost o mladih (na primer: poznavanje teoretičnih spoznanj o mladih – psihologija, sociologija, zgodovina mladinskih gibanj, poznavanje skupinske dinamike).
- Jasno izdelan dolgoročni koncept mladinskega dela (izhodišča, ozadja, strategija, vizija).
- Poznavanje koncepta in metod neformalnega dela z mladimi.
- Pripadnost skupni ideji ali stvari (pripadnost »stvari« - zavest, da delamo za skupno stvar).
- Jasno izdelani dolgoročni razvojni cilj, programski koncept delovanja organizacij.
- Poznavanje praktičnih primerov izkušenj dobre prakse od drugih.
- Ovrednotenje preteklih izkušenj pri delu z mladimi, artikuliranost procesa učenja iz lastnih izkušenj.
- Organizacijske izkušnje na področju mladinskega dela.
- Obvladanje marketinga za neprofitne organizacije.
- Obvladanje animacijskih aktivnosti (na primer: pridobivanje in motiviranje mladih za sodelovanje, poznavanje in spretnosti delovanja v prostorih neformalnih družinj mladih).
- Izdelana informacijska mreža, utečen sistem informiranja, kjer informiranje mladih pomeni posredovanje kakovostnih informacij na najbolj učinkovit in ekonomičen način.
- Izdelan pretok referenc organizacije in zagotovljen ugled (dobro ime organizacije) med mladimi.
- Poznavanje potreb mladih v lokalnem okolju in vednost, kako jih identificiramo.
- Kreativnost pri vodenju in animiranju dejavnosti.
- Mentorski odnos do mladih: ohranjanje skupinske povezanosti, razvijanje kompetenc mladih, spodbujanje mladih, neformalno učenje in svetovanje mladim.
- Možnost, da se mladi identificirajo z vodji programov (na primer: po starosti, po stilni usmerjenosti).
- Demokratično vodenje mladinskega dela in poznavanje različnih stilov vodenja ter ustreznih pristopov k mladim.
- Pogostost (kontinuiteta) ponudbe ali dogajanja za mlade.
- Kohezivnost ponudbe ali dogajanja za mlade.
- Ustvarjanje motiviranosti mladih za sodelovanje in znanje, kako navdušenost ohranimo.
- Vzpostavljen stik z mladimi.
- Izkoriščanje naključnih dogodkov, ki vplivajo na dobro razpoloženje med mladimi (znanja, ki omogočajo vodenje skupinske dinamike na improviziranih orizeriščih).
- Znanja za organiziranje množičnih aktivnosti.
- Znanja, ki omogočajo identificiranje ovir pri delu in njihovo učinkovito premagovanje (na primer na ravni lokalnih oblasti, v primeru izražanja nestrpnosti).
- Znanja za pridobivanje sistemskih virov financiranja.
- Dobra komunikacija z lokalnimi oblastmi in drugimi pomembnimi viri podpore.
- Dobra komunikacija z državnimi organi oziroma agencijami, ki se ukvarjajo z mladimi.
- Informiranost o drugih mladinskih dogodkih in projektih v Sloveniji in v tujini.
- Znanja za evalvacijo preteklih izkušenj in dosežkov.
- Znanja za medijsko promocijo o dejavnosti mladinskega dela. (Delovno gradivo 2004, 19-20)

4. Namesto sklepa

Vsako izobraževanje potrebuje določeno obliko in način načrtovanja. Z zornega kota vnaprejšnjega premišljevanja izzivov, ki stojijo pred raziskovalno-razvojno skupino, ki pripravlja vsaj tri različne (formalne in neformalne) oblike izobraževanja za potrebe mladinskega dela, je vprašanje skupnih kurikularnih osnov upravičena in nujna predpostavka. Vendar dosedanje delo (angleške izkušnje oblikovanja »nacionalnega« kurikula pa še posebej), kažejo, da je delo na oblikovanju kurikula mnogo dolgotrajnejše in obsežnejše kot je okvir našega projekta. Vsekakor pa ga ni mogoče narediti na hitro in površno.

Angleške izkušnje so pokazale, da znotraj socialnega in kulturnega okvira angleškega mladinskega dela ni prišlo do neposrednega oblikovanja nacionalnih standardov mladinskega dela. Znotraj polja se je izoblikoval konsenz, da se oblikujejo kurikuli na lokalnih ravneh (na primer: na ravni mest ali okrožij), nacionalna raven pa se pokriva posredno preko nacionalnih poklicnih standardov z upoštevanjem kurikularnih izkušenj na lokalnih ravneh mladinskega dela.

Menim, da ne pretiram, če rečem, da je praktično vsaka lokalna raven po kvantitativno primerljiva s slovensko nacionalno ravni. Kar pomeni, da bi bilo angleške izkušnje nesmiselno razumeti kot napotilo za istovrstno delovanje v Sloveniji, da bi torej pri nas vsaka občina oblikovala lasten kurikulum za potrebe mladinskega dela. V primeru Slovenije se zato še vedno zavzemam za oblikovanje skupne (nacionalne) kurikularne osnove, čeprav mi je postalo jasno, da je okvir našega projekta za kaj takega preozek, da bi lahko v celoti izdelali takšen kurikularni okvir. Splača pa se potruditi (in si olajšati delo znotraj oblikovanja načrtovanega dela treh različnih izobraževalnih modulov), da si za lastne delovne potrebe izoblikujemo osnovne poteze nacionalnega kurikula in ga po zaključenem projektu ponudimo v nadaljnje presojanje in oblikovanju znotraj slovenskega polja mladinskega dela in mladinskih politik.

Viri

- Fištravec, A., Mrgole, A., Kern, B., Leskošek, B.: Delovno gradivo za pripravo elaborata »mladinski delavec«. Ljubljana: MŠŠ – URSM, 2004.
- Introduction to Professional Validation and Curriculum Requirements. Book 1. The National Youth Agency. 2007.
- Jeffs, T. in Smith, M.K.: Informal education, conversation, democracy and learning. Derby: Education Now. 2005.
- National Occupational Standards for Youth Work. Final version approved February 2008. <http://www.google.si/search?hl=sl&q=National+Occupational+Standards+for+Youth+Work.+Final+version+approved+February+2008.+&btnG=Iskanje&meta=&q=null&oq>. Zadnji dostop 10. 1. 2010.
- Ord, J.: A curriculum for youth work, The experience of the English youth service. Youth Studies Australia 4/2008. Str. 16-24.
- Ord, J.: Youth work process, product and practice: Creating an authentic curriculum in work with young people. Lyme Regis: Russell House Publishing. 2007
- Stenhouse, L.A.: An introduction to curriculum research and development. London: Heinemann. 1975.